

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันว่าในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เทคโนโลยีหรือด้านอื่นใดก็ตาม จะเป็นผลสำเร็จได้ก็ด้วยการมีพื้นฐานมาจากการพัฒนาคุณภาพของประชากรในประเทศให้มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาที่ดีและอย่างทั่วถึง ทั้งนี้ เพราะถือว่าประชากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถจะเป็นทรัพยากรที่ทรงคุณค่าอันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมอารยะประเทศต่อไป

ฉะนั้น การให้การศึกษาที่ดีและทั่วถึงแก่พลเมืองจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่ประเทศจะต้องคำนึงถึงคือ การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นระดับการศึกษาที่มีความสำคัญมาก บุคคลจะมีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพ และสามารถช่วยประเทศชาติในการพัฒนาบ้านเมืองได้ดีนั้นต้องผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเสียก่อน และการให้การศึกษาในระดับนี้จะต้องสอดคล้องกับการเศรษฐกิจของชาติ เด็กหรือเยาวชนเมื่อสำเร็จมัธยมศึกษาแล้ว ย่อมจะเป็นคนที่มีความสามารถในทางเศรษฐกิจ (economic efficiency) อย่างพอควรทีเดียวคือสามารถที่จะประกอบอาชีพได้ตามเอกัตภาพ สามารถที่จะเลี้ยงตัวเองและทำนุบำรุงประเทศชาติได้ตามสมควร บุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับนี้เป็นอย่างดีจะมีพื้นฐานความรู้เพียงพอที่จะออกไปประกอบอาชีพเป็นแรงงานในระดับกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพ หรือศึกษาต่อเพื่อเป็นแรงงานระดับสูงต่อไป และบุคคลเหล่านี้จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว (สมศรี ช่างนก, 2513 : 1-2) การมัธยมศึกษาจึงนับเป็นหัวใจของระบบการศึกษา เพราะเป็นจุดสำคัญในการที่จะพัฒนากำลังคนของประเทศชาติต้องการมาก (ถนอม กิตติขจร, 2513 : 1) อย่างไรก็ตามแม้จะมีปัญหาการดำเนินงานการมัธยมศึกษาอยู่มาก แต่เราก็จำเป็นต้องลงทุนในด้านนี้ เพราะการมัธยมศึกษาจะช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคมเหมือนประเทศอื่น ๆ ได้ นอกจากนั้น วสันต์ ธีรานุรักษ์ (2521 : 13)

ยังได้กล่าวไว้ว่า "การมัธยมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่อยู่ในวัยรุ่น คือมีอายุระหว่าง 12 ปี ถึง 17 ปี โดยประมาณ" จึงเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและอารมณ์อย่างเต็มที่ นักเรียนที่อยู่ในวัยนี้ เป็นวัยที่ต้องเตรียมตัวเพื่อการเลือกอาชีพและศึกษาต่อในอาชีพที่ตนถนัดและต้องการ หรือเตรียมตัวเพื่อออกไปประกอบอาชีพโดยตรง เมื่อจบการศึกษาระดับนี้แล้ว ดังนั้น การศึกษาระดับมัธยมศึกษาจึงถือเป็นระดับหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญยิ่งและรวมปัญหาเด็กวัยรุ่นทุกรูปแบบ เข้าไว้ ครู อาจารย์ที่สอนในระดับนี้จะต้องเข้าใจสภาพและปัญหาต่าง ๆ ต้องใช้หลักวิชาการศึกษาและจิตวิทยา เพื่อจะทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

จากแผนการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2520 (วสันต์ ธีรานุรักษ์, 2521 : 7)
ระบุว่า

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้แต่ละบุคคล เข้าใจและรู้จัก เลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

การศึกษาระดับนี้แบ่งเป็น 2 ตอนคือ มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละประมาณ 3 ปีในตอนต้น พึงให้ผู้เรียนได้เลือกกลุ่มวิชาการงานและวิชาชีพตามความถนัดและความสนใจอย่างกว้างขวาง ในตอนปลายพึงให้ผู้เรียนได้เน้นการเรียนกลุ่มวิชาที่ผู้เรียนจะยึด เป็นอาชีพต่อไป

ดังนั้น จึงเป็นการย้ำให้เห็นถึงว่า การมัธยมศึกษา เป็นงานที่มีความสำคัญต่อการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม เป็นอย่างยิ่ง เพราะ เป็นการผลิตกำลังคนระดับกลาง เพื่อใช้ในการพัฒนาประเทศ ถ้าการมัธยมศึกษาขาดคุณภาพ การศึกษาแขนงอื่นก็จะไม่ได้ผลเท่าที่ควร คุณภาพของประชากรและกำลังคนของประเทศก็จะลดลง

การบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา นับวันจะมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากขึ้น อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านต่าง ๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 เป็นต้น และจากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้มีการประกาศใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 แล้วนั้น เมื่อหลักสูตรทั้ง 2 ระดับได้นำไปใช้ในโรงเรียนแล้ว เป็นเวลาพอสมควร เพื่อเป็นการทราบผลการนำไปใช้

ทางกระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการริเริ่มดำเนินการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขึ้น ดังความเป็นมาของโครงการที่ได้กล่าวไว้ใน เอกสารดำเนินงานโรงเรียนในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร (2527 : 1) ว่า

การพัฒนาหลักสูตรและการใช้หลักสูตรให้บรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ เป็น เรื่องสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งใน เหตุการณ์และภาวะ เศรษฐกิจปัจจุบันและอนาคต นักเรียนระดับมัธยมศึกษา เมื่อสำเร็จการศึกษาระดับนี้แล้ว ส่วนใหญ่จะออกไปประกอบอาชีพ เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา ประเทศ โรงเรียนมัธยมศึกษาปัจจุบันนอกจากทำหน้าที่ให้การศึกษาทั่วไปอัน เป็นพื้นฐานที่จำเป็น กับการเป็นพล เมืองที่มีคุณภาพแล้ว ยังต้องทำหน้าที่ เป็นผู้นำท้องถิ่น ในการส่งเสริมอาชีพและการ นำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาความเป็นอยู่และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น การที่โรงเรียนต่าง ๆ จะสามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ดีต้องอาศัยปัจจัยหลายประการ

คณะกรรมการอำนวยการการใช้หลักสูตร ซึ่งมีกรมวิชาการทำหน้าที่เป็นสำนักงาน เลขาธิการ ได้พิจารณาหามาตรการดำเนินงานที่เหมาะสมที่จะให้โรงเรียนต่าง ๆ สามารถใช้ หลักสูตรให้บรรลุตาม เป้าหมายที่วางไว้ เห็นว่าควรจัดโครงการ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร ขึ้น เพื่อ เป็นแหล่งปฏิบัติงานใช้หลักสูตรให้ถูกต้องตามแนวทางที่ควรจะเป็น และให้เป็นแบบอย่าง แก่โรงเรียนอื่น ๆ ที่มีขนาดและสภาพใกล้เคียงกัน โดยมีหลักการว่าจะ เลือกโรงเรียนที่เป็น ตัวแทนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามสภาพปัจจุบันทุกแบบ ไม่ว่าจะเป็น โรงเรียนที่สังกัดกรมสามัญ ศึกษา กรมอาชีวศึกษา หรือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และเป็นโรงเรียนที่ผู้ บริหารและคณะครูของโรงเรียนมีความกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามแนวทางและหลักการของ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 และ พอใจที่จะปฏิบัติงานในโครงการโดยช่วยตัวเองให้มากที่สุด ในการวางแผนงาน เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายของโครงการนี้จะพยายาม ใช้งบประมาณตามปกติ ที่มีอยู่และจะมุ่งให้ความช่วยเหลือ ด้านวิชาการให้แนวคิดและ เป็นกำลังใจให้โรงเรียนในโครงการช่วยตัวเอง ช่วยโรงเรียนอื่น ๆ และช่วยท้องถิ่นในการพัฒนาความเป็นอยู่และการประกอบอาชีพ

ในการพัฒนาโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา ในขั้นแรกจะมุ่ง เฉพาะการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นก่อน และจึงดำเนินงานต่อไปถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และ จะใช้วิธีเพิ่มจำนวนโรงเรียนให้มากขึ้นทุกปีตามความเหมาะสม จะมีการประเมินมาตรฐาน

โรงเรียนในโครงการ เป็นระยะ ๆ หากโรงเรียนใดได้มาตรฐานตามแนวทาง และหลักการ
ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
พ.ศ. 2524 ก็จะต้องเป็นโรงเรียนผู้นำและเป็นแบบอย่างสำหรับโรงเรียนอื่น ๆ ค่ะ

ดังนั้น จากการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้วนั้น มีผลกระทบโดยตรงต่อการ
บริหารโรงเรียน ซึ่งต้องมีการระดมกำลังและความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะโรงเรียนที่มี
ขนาดใหญ่ ผู้บริหารจะต้องมีความระมัดระวังเป็นพิเศษในด้านการบริหารของผู้บริหาร
อันได้แก่ทักษะในคตินิยม (Conceptual Skill) ทักษะทางมนุษยสัมพันธ์ (Human Skill)
และทักษะทางเทคนิค (Technical Skill) ผู้บริหารจะต้องใช้ทักษะต่าง ๆ แยกต่างกันอย่าง
ดังที่ นพพงษ์ มุญจิตราดุลย์ (อัตส่าเนา ม.ป.ป. : 22) กล่าวว่า โรงเรียนขนาดใหญ่ที่มี
หน่วยงานมาก และความสัมพันธ์กับองค์การภายนอกมีมาก ครูใหญ่จำเป็นต้องมีทักษะทาง
ทัศนคติ และมนุษยสัมพันธ์มาก ส่วนโรงเรียนขนาดเล็กบางที่ครูใหญ่ต้องมีทักษะทางเทคนิค
มากกว่าครูใหญ่ในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ที่เปิดทั้ง 2 ระดับคือ ทั้งมัธยมศึกษาตอนต้นและ
มัธยมศึกษาตอนปลายมีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไปย่อมต้องมีบุคลากรจำนวนมาก
ตามสัดส่วนที่ครูสภาหรือ ก.ศ. กำหนด คือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นครูรวมทุกฝ่าย 1 คนต่อ
นักเรียน 17 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายครูรวมทุกฝ่าย 1 คนต่อนักเรียน 15 คน
(กรมสามัญศึกษา 2524 : 37)

เนื่องจากโรงเรียน เป็นแหล่งวิชาการชั้นมูลฐาน วิชาการจึงนับว่าเป็นส่วนที่สำคัญ
ที่สุด เป็นหัวใจในกิจการทั้งหมดของโรงเรียน มีความสำคัญเป็นอันดับแรก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ เมื่อพิจารณาจากหลักสูตรแล้วจะ เห็นว่าหลักสูตร
มัธยมศึกษาสายสามัญทั้งตอนต้นและตอนปลาย เน้นหนักในเรื่องวิชาการ (ก๊อ สวัสดิทามิษฐ์
2511 : 180)

การจัดการศึกษาทุกระดับถือว่างานวิชาการ เป็นงานที่สำคัญที่สุด เพราะวิชาการ
จะช่วยพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดของผู้เรียน เพื่อ เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ
ในการดำรงชีวิตของตน ประกอบกับงานบริหารวิชาการยังเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียนและ
ที่สำคัญที่สุดได้แก่ การจัดโปรแกรมการเรียนการสอนและการปฏิบัติตาม โปรแกรมการสนั้น

การบริหารวิชาการจึง เป็นหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งการบริหารโรงเรียนจะมีคุณภาพดีมาก น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนดังที่ ลุดม ปัญญา (2527 : 77) ได้กล่าวไว้ว่างาน วิชาการของโรงเรียนในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนถือว่า " เป็นหัวใจสำคัญ" ที่ โรงเรียนจะต้องดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาหรือเพื่อ "พัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพและประสิทธิภาพตามที่หลักสูตรต้องการ" นอกจากนี้ สุดใจ เหล่าสุนทร (2505 : 5) กล่าวสนับสนุนไว้ว่า งานวิชาการ เป็นหัวใจของหน่วยงานทางการศึกษา งานวิชาการจึงสำคัญ เป็นอันดับแรก สถาบันจะดีหรือเลวขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ ถ้าฝ่ายวิชาการอ่อน ฝ่ายอื่นก็อ่อนตาม

จากรายงานการประชุมสัมมนาปัญหาการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อเดือน พฤษภาคม 2522 ของกรมสามัญศึกษา พบปัญหาต่าง ๆ หลายด้าน เช่นปัญหาด้าน บุคลากร ครู และหัวหน้าหมวดวิชาขาดประสิทธิภาพในการทำงาน ครูสอนไม่ตรงกับวิชาที่ตน ถนัด การบรรจุแต่งตั้งครูล่าช้า ขาดครูส่งเสริมการเรียนการสอน ต้องใช้ครูปฏิบัติการทำหน้าที่ แทน และการอบรมครูในช่วงระหว่างโรงเรียนเปิดทำให้โรงเรียนขาดครูสอน ปัญหาเกี่ยวกับ หลักสูตร โครงการสอน ประมวลการสอนและคู่มือครู ครูสอนโดยยึดแบบเรียน เป็นหลักแต่ เพียงอย่างเดียว โรงเรียนไม่สามารถปฏิบัติตามหลักสูตรได้ในบางเรื่อง เช่นการใช้สถาน ประกอบการในวิชาการงานและอาชีพ ปัญหาเรื่องการสอน ครูไม่ปรับปรุงวิธีสอน การใช้ อุปกรณ์ สอนไม่เต็ม เวลา เต็มหลักสูตร ครูสอนแล้วไม่ติดตามผลงาน และครูขาด เทคนิค ในการสอนใหม่ ๆ ปัญหาเกี่ยวกับการวัดผลการเรียนการสอน ครูขาดความรู้ในวิธีการวัดผล ข้อมูลที่ได้จากการวัดผลของครูบางคนไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น คะแนน เกือบขาดอัตราส่วน และข้อสอบยังไม่มีคุณภาพดีพอ ปัญหาเกี่ยวกับการแนะแนว โรงเรียนบางแห่งไม่มีอัตราแนะแนว บางแห่งมีแต่อัตราไม่มีตัวบุคคล ครูแนะแนวไม่มี โครงการปฏิบัติงานที่แน่นอน ขาดสถานที่ และอุปกรณ์แนะแนว ผู้บริหารไม่สามารถส่งเสริมการแนะแนวได้เต็มที่ ปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอน ครูใช้อุปกรณ์ไม่เป็น ขาดเจ้าหน้าที่อำนวยความสะดวกในการใช้อุปกรณ์ โรงเรียนไม่มีแผนการใช้อุปกรณ์ร่วมกัน และขาดที่เก็บอุปกรณ์โดยเฉพาะ (กระทรวงศึกษาธิการ 2522 : 165)

ดังนั้น จึงนับได้ว่างานด้านวิชาการมีความสำคัญและมีบทบาทส่งเสริมให้การศึกษา มีคุณภาพ เพราะวิชาการนั้น เป็นประโยชน์ที่นักเรียนจะได้รับและนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ แต่ผลจากการวิจัยปรากฏว่า ผู้บริหารการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องไม่ได้เอาใจใส่ในงานวิชาการ

เท่าที่ควร ดังนั้น ผลการวิจัยของ จิระ สิทธิ (2520 : บทคัดย่อหน้า จ) ปรากฏว่างานบริหารด้านวิชาการยังมีน้อย โดยกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มประชาชนให้ความสำคัญด้านวิชาการเป็นอันดับ 4 โดยเรียงลำดับหนึ่งถึงลำดับสุดท้ายดังนี้ งานบริหารธุรการ งานบริหารบุคคล งานบริหารกิจการนักเรียน งานบริหารวิชาการและงานบริหารด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

จากการที่กระทรวงศึกษาธิการได้พยายามที่จะยกมาตรฐานการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับมัธยมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น โดยการที่ได้ริเริ่มและดำเนินการโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขึ้น เพื่อมุ่งหวังให้แต่ละโรงเรียนพยายามแก้ไข ปรับปรุง และพัฒนา โดยการนำหลักการ แนวคิดของหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมาใช้ให้ครบถ้วน หรือให้มากที่สุดที่จะทำได้ โดยประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพ ขนาด ความสามารถ และความพร้อมของโรงเรียนที่จะปฏิบัติได้ และนับตั้งแต่เริ่มโครงการมาจนถึงปัจจุบัน เขตการศึกษาค้าง ๆ ทั้ง 12 เขต รวมทั้งเขตกรุงเทพมหานครเป็น 13 เขตต่างก็ได้ดำเนินการตามโครงการนี้ไปได้หลายรุ่น และในการนี้ เขตการศึกษา 5 ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนต่าง ๆ ใน 6 จังหวัด คือราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี สุพรรณบุรี และสมุทรสงคราม มีโรงเรียนแต่ละขนาดที่ผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานไปแล้วนั้น ได้มีการปฏิบัติและยึดแนวคิด หลักการของหลักสูตรทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ได้ปฏิบัติโดยต่อเนื่องสม่ำเสมอ

ดังนั้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรนี้ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 5 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการของโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ รวมทั้งโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรขนาดอื่น ๆ ที่สังกัดกรมสามัญศึกษาและสังกัดอื่น ๆ โดยส่วนรวมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์

2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาถึงบทบาทที่ปฏิบัติจริงและบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ที่มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป และผู้บริหารโรงเรียนดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการตั้งแต่ 3 ฝ่ายขึ้นไป จำนวน 23 โรงเรียน

2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ ในส่วนที่เป็นบทบาทที่ปฏิบัติจริง และบทบาทที่พึงประสงค์ เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร

3. นุคูลากรในการวิจัยครั้งนี้มี เฉพาะผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 23 โรงเรียน โดยมีระยะเวลาในการปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป ส่วนนุคูลากรที่ทำหน้าที่อื่นจะไม่กล่าวถึง

4. การวิจัยครั้งนี้ไม่คำนึงถึงสาเหตุของทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ แต่จะ เน้นถึงผลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถาม เท่านั้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ผลการวิจัยครั้งนี้จะ เป็นข้อมูลพื้นฐานอันจะ เป็นประโยชน์ต่อกรมวิชาการ กรมสามัญศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและมีหน้าที่รับผิดชอบในการที่จะปรับปรุงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ เพื่อการดำเนินการในโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ผลการวิจัยครั้งนี้จะ เป็นแนวทางในการปรับปรุงการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 และเขตการศึกษาอื่น ๆ โดยส่วนรวมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พิจารณาแต่ เฉพาะ โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา ที่มีขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 ที่ผ่าน เกณฑ์การประเมินการเป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรรุ่นที่ 1 ในปีการศึกษา 2525 และรุ่นที่ 2 ในปีการศึกษา 2527 ที่เปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พ.ศ. 2524 กับทั้งพิจารณาเฉพาะการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรเท่านั้น งานด้านอื่นไม่ได้พิจารณาด้วย

คำนิยามในการวิจัย

โรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตร หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากเขตการศึกษา 5 ให้เข้าโครงการโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรและ เป็นโรงเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินให้เป็นโรงเรียนผู้นำการใช้หลักสูตรในรุ่นที่ 1 ปีการศึกษา 2525 และรุ่นที่ 2 ปีการศึกษา 2527

โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 คนขึ้นไป (กรมสามัญศึกษา 2522 : 6) และมีผู้บริหารโรงเรียนตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียน โดยมีผู้ช่วยผู้อำนวยการโรงเรียน 4 ฝ่าย คือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายบริการ

ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษาซึ่งดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้อำนวยการทั้ง 4 ฝ่าย คือผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ฝ่ายปกครอง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายธุรการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการ

ครู-อาจารย์ หมายถึงครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหรือ ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติการสอนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ

เขตการศึกษา 5 (ราชกิจจานุเบกษา 2516 : 26-30) หมายถึง "ท้องที่ซึ่ง สำนักงานศึกษาธิการเขตตั้งอยู่ในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย 6 จังหวัดคือ ราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี สุพรรณบุรีและสมุทรสงคราม"

การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียน ซึ่ง เกี่ยว ข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการสอนนักเรียนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพที่สุด

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง งานหรือภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนได้ปฏิบัติจริงตาม ภารกิจการบริหาร

บทบาทที่พึงประสงค์ หมายถึงงานหรือภารกิจที่ผู้บริหารโรงเรียนมีทัศนะว่าควร จะ ปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ในโรงเรียน ผู้นำการใช้ หลักสูตร สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 5 จำนวน 23 โรงเรียน โดยถือเอาเฉพาะ ผู้ที่ปฏิบัติงานจริงในปีการศึกษา 2528 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนแต่ละโรงเรียนจะมีไม่เกิน 5 คน จึงเป็นจำนวนผู้บริหารทั้งสิ้น 115 คน และครู-อาจารย์ จำนวน 2,321 คน การสุ่ม

จำนวนตัวอย่างประชากรได้จำนวนผู้บริหาร 92 คน ครู-อาจารย์ 344 คน รวมทั้งสิ้น 436 คน โดยใช้สูตร ทาโร ยามาเน (Taro Yamane 1970 :580-581)

2. การสุ่มตัวอย่าง เมื่อได้จำนวนประชากรแล้ว ทำการเทียบสัดส่วนหาตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียน ได้ตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงเรียนแล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งตัวประกอบอื่น ๆ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา และงานวิจัยต่าง ๆ จำนวน 1 ชุด ได้แบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอนคือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถาม เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถาม เป็นแบบตรวจสอบ (check-list)

ตอนที่ 2 เป็นการสำรวจทัศนคติเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ ซึ่งมีลักษณะคำถาม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale)

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้เดินทางไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง ณ โรงเรียนที่กำหนดให้เป็นกลุ่มตัวอย่างแล้วไปรับคืนด้วยตนเองบางโรงเรียนในภายหลัง โดยทิ้งระยะห่างประมาณ 10 วัน และบางโรงเรียนให้ส่งคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีทางสถิติดังนี้

5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีหาความถี่ร้อยละ (Percentage)

5.2 การศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติในการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นรายข้อและหาค่าเฉลี่ยรวม

5.3 เปรียบเทียบทัศนคติของผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ โดยใช้การทดสอบค่า ที (t-test)

ลำดับขั้นของการนำเสนอข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ลำดับขั้นตอนของการนำเสนอข้อมูลในการวิจัยไว้ดังนี้

บทที่ 1 บทนำ ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย ข้อจำกัดของการวิจัย คำนิยามในการวิจัย วิธีการดำเนินงานการวิจัยและลำดับขั้นของการนำเสนอข้อมูล

บทที่ 2 กล่าวถึง เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับ บทบาท ความหมายของการบริหาร การบริหารการศึกษา ภารกิจของผู้บริหารการศึกษา การบริหารงานวิชาการในโรงเรียนและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3 เสนอวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วยประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 เสนอการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ทักษะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ เปรียบเทียบทักษะของผู้ตอบแบบสอบถาม เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ผู้นำการใช้หลักสูตร

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ